

Nr 206.

Kungl. Maj:t:s proposition till riksdagen angående understöd från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. åt förra småskolläraryrinnan Hulda Jenny Blomqvist; given Stockholms slott den 5 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att förra småskolläraryrinnan Hulda Jenny Blomqvist må av styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. tillerkännas ett årligt understöd av 600 kronor att utgå från och med ingången av år 1920.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER.
 Statsråden: PETERSSON,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 UNDÉN,
 THORSSON,
 HOLMQUIST,
 OLSSON.

Understöd
 från statens
 anstalt för
 pensionering
 av folkskol-
 lärare m. fl.
 åt förra små-
 skollärarin-
 nan Hulda
 Jenny Blom-
 qvist.

Departementschefen, statsrådet Olsson anförde följande:

I en till ecklesiastikdepartementet den 18 januari 1919 inkommen skrivelse har förra småskollärarinnan i Bottnaryds församling Hulda Jenny Blomqvist anhållit om understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt.

Enär sökanden under en tid av omkring 18 år såsom sinnessjuk vårdats å hospital och därifrån utskrivits icke såsom frisk men förbättrad och skäl sålunda föreligga till det antagandet, att hon för all framtid är oförmögen till tjänstgöring i småskola, anser jag mig först böra erinra om riksdagens beslut år 1911 rörande obotligt sinnessjuk lärare samt riksdagens beslut år 1908 beträffande vissa förhöjningar i de från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt utgående understödsbeloppen,

vilka beslut dåvarande departementschefen omförmålt i sitt anförande till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 11 mars 1919 angående understöd från nämnda anstalt åt förra småskollärarinnan Helena Amanda Höglund (proposition nr 283, sid. 2 och 3).

Likaledes torde jag böra erinra om de bestämmelser i reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, vilka voro gällande före den 1 januari 1920 och vilka i förevarande fall äro av intresse. Även dessa bestämmelser äro återgivna i förenämnda proposition nr 283, sid. 4—6.

Slutligen vill jag ävenledes erinra, att småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt jämlikt 1919 års lagtima riksdags beslut från och med den 1 januari 1920 uppgått i statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., för vilken anstalt reglemente blivit av Kungl. Maj:t fastställt den 31 december 1919.

I nu föreliggande ärende har införskaffats dels åldersbetyg för sökanden, dels ock utdrag av protokoll vid sammanträden med Toarps skolråd den 20 december 1917 och den 26 juli 1918.

Av handlingarna i ärendet framgår, att sökanden, förra småskollärarinnan Hulda Jenny Blomqvist är född den 25 juli 1871, att hon varit anställd vid den allmänna folkundervisningen från och med höstterminen 1890 till och med den 17 februari 1900, därav sedan den 1 juli 1891 inom Toarps skoldistrikt, att hon den 17 februari 1900 avgick från tjänsten på grund av sinnessjukdom, att denna sjukdom enligt skolrådets i Toarps församling utsago först yppade sig mot slutet av hennes tjänstetid, att sökanden med nit och trohet fullgjort sin tjänst, så länge hennes hälsa varade, och städse fört en hedrande vandel, att hon vårdats på hospital, varifrån hon utskrivits ej såsom frisk men såsom förbättrad samt att hennes sjukdom måste antagas göra henne för all framtid oförmögen till vidare tjänstgöring som lärarinna.

Över förberörda ansökning hava infordrade utlåtanden avgivits av direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt den 10 februari 1919, av länsstyrelsen i Vänersborg, som hört vederbörande folk-skolinspektör, den 8 mars 1919 och av skolöverstyrelsen den 10 mars 1919.

Direktionen över nämnda ålderdomsunderstödsanstalt har i ämnet anført följande:

Rörande sökandens tjänstgöring har direktionen från härstädes förvarade årsuppgifter inhämtat, att sökandens anställning vid den allmänna folkundervisningen började med läsåret 1890—1891, varefter hon från den 1 juli 1891 anställdes i Toarps församling. Därstädes tjänstgjorde hon såsom småskollärarinna med 34¹/₂ veckors

undervisningstid för år intill den 17 februari 1900, då hon, enligt anteckning å årsuppgiften, avgick från tjänsten »på grund av sjukdom, vilken gör henne oförmögen till vidare tjänstgöring».

Enligt vad remisshandlingarna utvisa, var sökanden, då hon anställdes i Toarps församling, fullt frisk, och den sinnessjukdom, på grund varav hon sedermera nödgades lämna sin tjänst, yppade sig först mot slutet av hennes tjänstetid. Hon har, såsom vederbörande skolråd vitsordar, med nit och trohet fullgjort sin tjänst, så länge hennes hälsa varade, och städse fört en hedrande vandel. För sin sinnessjukdom har hon under 18 års tid vårdats på hospital, varifrån hon på begäran utskrivits ej såsom frisk men såsom förbättrad. Det torde alltså kunna antagas, att hennes sjukdom gjort henne för all framtid oförmögen till vidare tjänstgöring såsom lärarinna.

Hade sökanden vid avgången från tjänsten kunnat tillgodoräkna sig en tjänstetid av minst 15 år, skulle hon ägt att från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt bekomma ett årligt understöd å 70 kronor. Och hade hennes avgång från tjänsten inträffat efter 1912 års ingång, skulle hon med stöd av stadgandet i § 9 av anstaltens reglemente efter däri genom kungörelsen den 27 oktober 1911 vidtagen ändring, oavsett antalet tjänstår, ägt rätt till ett understöd å 205 kronor årligen.

På grund av ovan åberopade förhållanden och med hänsyn därjämte till sökandens ömmande läge vill direktionen tillstyrka, att åtgärd vidtages för att bereda sökanden understöd till det belopp sökanden skulle hava ägt uppbära, därest nyssberörda kungörelse den 27 oktober 1911 å henne haft tillämpning, eller 205 kronor, att utgå från och med år 1919.

Folkskolinspektören har tillstyrkt sådan åtgärd, som av nyssnämnda direktion ifrågasättes, och länsstyrelsen har instämt i direktionens hemställan.

Skolöverstyrelsen yttrar bland annat:

Därest de numera genom kungörelse den 24 oktober 1913 givna bestämmelserna i § 9 andra stycket av gällande reglemente för ålderdomsunderstödsanstalten ägt tillämpning vid sökandens avgång från tjänsten, skulle sökanden under för handen varande omständigheter kunnat på skolrådets framställning av direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt förklaras berättigad att uppbära ett årligt understöd av 205 kronor från anstalten.

Överstyrelsen får i detta sammanhang erinra dels att 1918 års lagtima riksdag på Kungl. Maj:ts förslag medgivit förra småskolläraryrinnan Henny Josefina Andersson rätt att, utan hinder av att hon avgått från sin lärarinnebefattning, innan de genom kungörelsen den 27 oktober 1911 fastställda ändringarna av vissa delar av reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt trätt i kraft och att ansökningen om understöd åt henne icke inom föreskriven tid ingivits till direktionen över nämnda anstalt, av sagda direktion tillerkännas det understöd, som skulle hava tillkommit henne, därest berörda kungörelse kunnat tillämpas å henne, dels att överstyrelsen den 7 december 1918 gjort liknande framställning beträffande förra lärarinnan Helena Höglund.

Då skolöverstyrelsen för sin del anser förenligt med rättvisa och billighet, att ifrågavarande bestämmelse beträffande obotligt sinnessjuk lärare får tillämpas jämväl å sökanden, utan hinder därav att hon avgått före ovanberörda kungörelsens utfärdande

eller att framställning om understöd ej skett inom den i § 5 av reglementet stadgade tiden, ett år efter avgången från tjänsten, och då för ifrågavarande beslut lär erfordras riksdagens medgivande, får överstyrelsen, i likhet med länsstyrelsen och direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, tillstyrka, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva, att förra småskollärarynnan Hulda Jenny Blomqvist må från och med den 1 januari 1919 av direktionen över småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt tillerkännas det understöd, som skulle hava tillkommit henne, därest de genom kungörelsen den 27 oktober 1911 fastställda ändriggarna av vissa delar av reglementet för ålderdomsunderstödsanstalten kunnat tillämpas å henne vid avgången från tjänsten samt ansökning om understöd åt henne inkommit inom föreskriven tid.

Av det anförda framgår, att sökanden icke haft rätt till understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt enligt det för nämnda anstalt intill 1919 års utgång gällande reglementet och ej heller har någon sådan rätt gentemot statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., i vilken nämnda ålderdomsunderstödsanstalt numera uppgått. Men då det är styrkt, att hon under en lång följd av år varit intagen å vårdanstalt för sinnessjuka och därifrån visserligen utskrivits men icke såsom frisk, och då det synes kunna med visshet antagas, att hon för all framtid är oförmögen till tjänstgöring såsom lärarinna, anser jag det skäligt, att hon för sin återstående livstid erhåller något understöd. Med tillämpning av de för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt enligt kungörelsen den 24 oktober 1913 intill den 1 januari 1920 gällande regler och i analogi med förut av riksdagen i liknande fall meddelade beslut, exempelvis 1919 års lagtima riksdags beslut i fråga om understöd åt förra småskollärarynnan Helena Amanda Höglund, skulle sökanden hava blivit tillerkänd ett årligt understöd till enahanda belopp som den sistnämnda eller således 205 kronor.

Departement-
schefen.

Nu är det emellertid att märka, att enligt övergångsstadgandena till kap. IV i reglementet den 31 december 1919 för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. understödet för den, som före den 1 januari 1920 uppburit understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, skall höjas med ett belopp, som med 300 kronor överstiger hälften av understödets förutvarande belopp, dock att sålunda förhöjt understöd icke må understiga 600 kronor, fränsett viss familjepensionsavgift för manlig pensionstagare. Med tillämpning av dessa bestämmelser torde det åt nyssnämnda lärarinna, Helena Amanda Höglund, tillerkända understödet komma att från och med år 1920 utgå med ett belopp av 607 kronor 50 öre. Vid sådant förhållande synes det mig knappast kunna ifrågakomma, att det understöd, som, enligt vad jag redan framhållit, torde böra utgå till Hulda Jenny Blomqvist, bestämmas till lägre belopp än 600 kronor. Understödet synes böra utgå från statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl.

På grund av det anförda hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att förra småskolläraryrinnan Hulda Jenny Blomqvist må av styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. tillerkännas ett årligt understöd av 600 kronor, att utgå från och med ingången av år 1920.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gösta Neuendorff.
